

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.º 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

POESIAS

DE

❧ ÀNGEL GUIMERÀ ❧

ab un estudi crítich de JOSEPH IXART

Aquesta obra ricament impresa sobre paper Bristol y que vá ilustrada ab mes de 80 grans composicions dels artistes Joseph Lluís Pellicer y A. Fabrès, forma un tomo en foli de 328 planas.

Preu: 20 pessetas, en rústica.

» 25 » luxosament encuadernada.

S' está agotant la edició.

Pot encarregar-se al Centre de Suscripcions de Llorens Lladó, carrer de Sant Pau, núm. 4.—Sabadell.

MURALLA DE FERRO

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS

DE

J. Got Anguera

S' ha publicat aquest obra elegantment impresa y 's ven al preu de 2 pessetas en la llibreria de Llorens Lladó, carrer de Sant Pau, 4.

En los tallers de Joan Comas, Capmany, 18, s' encuadernará luxosament dita obra, al módich preu de una pesseta per exemplar.

COMUNICACIONS OPORTUNAS

De tals deuenh calificar-se las que ha enviat la important associació de la capital, *Lliga de Catalunya*, al Arquebisbe de Tarragona y Bisbes de Barcelona, Vich, Girona, Lleyda, Tortosa, Solsona, y la Seu de Urgell, aixís com també las que la mateixa Associació ha remés á las Juntas de Instrucció Pública de las quatre provincias catalanas.

Unas y altrás sustentan criteri justíssim y gens intemperant sobre l'ús convenient y necessari del nostre idioma, y son tan atentas respecte de las entitats á qui van dirigidas que no duptem que han de fer en son ánim, sino efecte decissiu, al menos marcada impressió que despertí desitj de atendre á sas patrióticas indicacions.

No cal dir que nosaltres las acullim ab viva satisfacció y las recomanem als nostres llegidors, ab seguritat de que han de agradálshi, als catalanistas convensuts per ser atinadíssima veu de propaganda, y 'ls no convensuts encara, porque entre sas eloqüents ratllas podrán deixarshi d' una vegada sos duptes é injustificats escrúpuls devant de las poderosas rahons que ab lluminosa evidència de son text se desprenen.

A continuació 'n copiém un patró de la que 's refereix á las prácticas de religió, y un altre que aten á la ensenyansa en las escolas.

Comunicació dirigida per la LLIGA DE CATALUNYA al Arquebisbe de Tarragona y als Bisbes de Barcelona, Vich, Girona, Lleyda, Tortosa, Solsona y Seu de Urgell

«Ilustríssim senyor:

Constituhida la «Lliga de Catalunya» ab lo principal é immediat objecte d' enaltir y cooperar al enaltiment de nostra parla materna en totas sas manifestacions, se permet dirigir-se respectuosament á V. I. no duptant de que li será grat lo bon intent que guía á aquesta Associació al realisar l'acort unánim de sa comisió especial y de sa Junta Directiva que passa á notificarli.

Se tracta Ilustríssim senyor, de que l'idioma catalá, que es encara lo de nostres pares y 'l nostre, com será, si á Deu plau, lo de nostres fills, torne á ferse sentir sempre que possible sia, desde la Càtedra del Evangeli, no sols porque n' es mereixedor històrica y literariament, sens que res l' haja fet digne de semblant dret, sino porque, usantlo en nostra terra, s' obtindrà de segur major y mellor fruit de la predicació pera honra del sacerdocí y de la Pàtria.

En efecte: sens negar ni desconèixer que 'ls dignes oradors sagrats de la Diócesis confiada al il·lustrat y fraternal mirament de V. I. pugan reunir dots de coneixement de la llengua castellana y de facilitat en usarla desde la trona; es induptable que, al practicarlas, se veuen en la precisió revessa, fins pe 'ls mes doctes, de traduhir llur pensament, forsar ó violentar la clara expressió dels conceptes y fraura á la dels sentiments, aquella espontaneïtat y aquella color que

arriban al viu de l'ànima pera ferli atrahents, enternidoras y fecundas las máximas del catolicisme.

Fins suposant, donchs, en los sacerdots catalans, sens excepció, las condicions oratorias mes preeminentes; fins concedint que una pràctica constant que no's capeix desde 'l moiment que en las relacions usuals de la vida enrahonan en català, los fes aptes pera predicar discretament valentse d' idioma diferent del propi, fins aixís y tot, es ben cert que 'ls fidels hi anyorarian ¿per qué no esser mes exacte? hi anyoran, lo que sols pot obtenirse quan se dona expansió á l'ànima sens artificiosa violencia; essent mes de dordre que aquesta coexistència en predicador y auditori, majorment quan l' últim dista de contar ab la il·lustració ó preparació necessaria pera entendre be lo que se li ensenya y apreciarho en son cabal valor.

No preté la Associació que te la honra de dirigirse á V. I. fomentar odiosas rivalitats ni obtenir exclusivas en favor del ús de nostre llenguatge. Comprén que l' oficial d' Espanya que nosaltres respectém porque desitjém respecte al nostre, no pot ser per rahons várias sistemáticamente ni *ab irato* desterrat de tots los temples catalans, mes si afirmem que 'l bon sentit aconsella, com á regla general, no sacrificar á conveniencies, molt ó poch pertinents, ni menys á la moda, sempre lleugerament fundada, lo deber sacerdotal de predicar ab tota sinceritat sens que's traslluhesca en lo predicador fundadíssim temor al ridícul, com també 'l dret, per part del auditori, de ferse ben capás de lo que se li predica sentint sen consensu y agradat.

Tal desitja y á tal aspira nostra Associació sens pretendre donar consells á V. I. sino contribuir á la realisació d' un deber patriòtic ab la adopció del procediment ó conducte indicat.

Creu la «Lliga de Catalunya» que no li cal presentar mes arguments, sino que bastan y sobran los anteriors pera que V. I. en son elevat criteri, aprecie la justicia y la conveniencia del prech que deixa formulat, no duptant de que será atés com se mereix.

En tal creencia aquesta Associació anticipa á V. I. grans mercés, aprofitant la ocasió pera trasmetreli, ab la mes sentida enhorabona, 'l testimoni de respectuosa consideració.

Deu guarde á V. I. molts anys.

Barcelona, 2 de Maig de 1888.»

Comunicació dirigida per la LLIGA DE CATALUNYA á las Juntas Provinciales de Instrucció de Barcelona, Tarragona, Girona y Lleyda:

«Guiada la «Lliga de Catalunya» per lo desitj de secundar las elevadas miras que realisa aqueixa benemérita corporació, per las lleys de son règimen, creu cumplir un deber sagrat reclamant la atenció de la mateixa respecte á la necessitat de procurar que la ensenyansa en las escuelas de primeras lletras comensi y's basi en lo nostre idioma natural.

Lluny d' esser semblant pretenció oposada al principi y al fet de la unitat nacional d' Espanya (com poden afirmar sols esperits superficials ó imbuïts de mala fé) es filla y ben filla de lo que dicta 'l bon sentit y reclaman los furs de la mateixa ensenyansa pera que aquesta essent natural, propia y escayent á las inteligencias dels noys, consegueix 'ls bons resultats que tan dificulta quan no esguerra avuy innecessaria complicació.

Sens perjudici del coneixement ulterior del idioma castellà, per ser l' oficial d' Espanya, es just y convenient ensenyar als noys lo llenguatge en que enrahonan,

per lo fet de ser realment l'únic que 'ls hi serveix pera expressar llur idees y sentiments.

Y es tant mes pertinent aqueixa pretensió, en quant se tracta d'un idioma que parlan milions d'habitants, que ha sigut gloriosament vindicat, en que s'han escrit nombrables documents històrics de tota mena y que encara es l'únic de que sols sab servirse molta gent de nostre país pera ferse entendre en cartas y altres documents privats.

Ni ab lo que té la honra de proposar aquesta Associació s tracta de seguir una conducta discola, sino ben autorisada per nacions que, com la Bèlgica (per no retrauren d'altres) se troban en un grau d'avançaments polítics y socials molt superiors als d'Espanya y que garantirian l'acert en la conducta que observan si ella per si sola no s defensés prou.

Repètim que la «Lliga de Catalunya» no tracta de promouwer la postergació de la llengua castellana en las escolas de Catalunya, de Mallorca y de Valencia, sino sols de vindicar á la catalana,—que es la que parlan per amor de naturalesa 'ls noys concorrents á aquella,—de la exclusió injustificable, sistemática y contraproduhent que s veu precisada á soportar ab perjudici de sa dignitat, desventatja dels alumns y menyspreu de sos drets.

Las lleys espanyolas, per mes que prescrigan que s'ensenyi l'idioma castellà en las escolas, no poden impedir que 'l tal coneixement se basi y fonamenti en lo previ del llenguatge de la familia y del poble en que viuen los noys y de que han eixit los mestres respectius.

Per totas las rahons expresadas y en que no insistirà aquesta Associació per no ofendre l'illustrat criteri d'eixa Junta, s permet recomanar á la mateixa s servesca procurar que en las escolas d'eixa provincia hi tinga cabuda, com á base principal d'ensenyansa dedicada al noys catalans que hi concorran, la del idioma català.

Deu guardi á V. molts anys.

Barcelona 4 de Maig de 1888.»

SECCIÓ POLÍTICA

Un retall d'un periòdich de Madrid resenyant una sessió del Senat:

«Lo senyor Cuesta y Santiago dirigí al Govern fortas censuras, lo qual obligá al ministre d'Estat á contestarli ab molta energia y á aconsellarli que s'abstingués de lo que no enten.»

¡Justament qui ho diu!

Lo senyor Moret, que d'ensá que figura en la política no ha fet mes que arruinar á Espanya per volguerse ficar en cosas que no enten ni gota, te valor pera tirarho en cara á un seu colega.

¡Quanta barra!

Diu un periòdich:

«Las autoritats del cantó suis de Unterwalden han fet á saber als habitants de aquell país que no s cobrarán aquest any las contribucions porque poden cubrirse 'ls gastos ab los fondos qu' actualment existeixen en caixa.

Com en Espanya.

Exactament lo mateix.

Perque aquí tampoch s cobra.

S' embarga.»

Altres cosa pot afegir nostre colega.

Aquí 's roba.

Y 'ls polítichs madrilenys no mes hi son per ferse richs á l' eskena del país.
D' altra manera aniriam si cada regió 's governés á si mateixa com á Suissa.
No camparian com ara 'ls borts que per tot s' engreixan desangrant la Pàtria.
Per aixó no volen sentir parlar de regionalisme los polítichs centralistas.

Un d' aquestos últims dias hi hagué en lo Congrés una sessió calificada d' importantíssima per los periódichs que viuen de las lluytas de la política.

Lo senyor Romero Robledo presentá una proposició incidental demanant al Congrés se servis discutir los projectes económichs ab preferencia als demés projectes qu' están pendents d' aprobació en aquella cambra.

Com era de preveurer, la proposició no fou tinguda en consideració, porque no 's pensés 'l país que Sagasta necessiti qui li ensenyi á cumplir honradament.

Com á dato curiós es de notar que totas las oposicions juntas votaren á favor de la consabuda proposició.

Fins 'ls posibilistas.

Lo qual, per aixó, no proba que estigan conformes en salvar de la miseria á nostra desdixada Espanya.

Observacions curiosas:

Lo senyor Romero Robledo, ab tota la barra que deu li ha donat, va declarar que no presentava la proposició incidental pera fer la oposició al Govern, sino pera fer meritis devant del país.

No porque ho cregui necessari, no, sino per fer veurer qu' ell també 's preocupa del pervenir de la regió espanyola.

Vaya un saltimbanqui.

Lo senyor Gamazo, defensor, segons y com, de la Lliga Agraria va abstenirse de votar per disciplina al partit sagasti en que milita.

Y d' aixó 'n diuen un decidit defensor del proteccionisme, 'ls castellans.

Que s' estima més quedar ló ab lo partit que ab la regió que representa.

Per sí atrapa una cartera.

Ultima observació y la mes important.

Lo president del Consell de Ministres, senyor Sagasta, ha declarat públicament que farà discutir ab preferencia los projectes económichs.

¿Donchs perquè va fer que 'ls seus gossels tolessin en contra?

¿Perqué va permetrer que 'l partit fusionista quedés en ridícul devant del país votant contra una cosa que 'l país reclama?

Misteris de la política madrilenya.

Se necesita tan poca dignitat, tan poch patriotisme, y tanta baixesa de miras é intencions pera ser polítich madrileny aquí Espanya que 'ls homes honrats no podem compendrer 'ls móvils que guian als butxins de la Pàtria.

¿Qué Deu 'ls hi tinga en compte quan hora sia!

El Defensor de Sant Sadurn de Noya no ha pogut contestar á nostra pregunta referent ab quin jefe aniria dels dos qu' ara 's disputan 'l partit reformista, per haver desaparegut de la vida pública.

Mort l' amo, mort 'l gós.

Hi ha que desenganyarse.

La política que avuy s' estila no es mes que un centre de corrupció que envenena tot quant toca.

La Publicidad tracta d' informal al *Diario de Barcelona* per dir aquest últim que no era digne avuy dia aplassar la inauguració de la Exposició Universal, havent demanat pochs dias avans que s' aplassés fins l' octubre.

Menos mal apreciable colega qui regoneix una falta y s' esmena.

Aixis compleix honradament.

No fa com *La Publicidad* que després de anar contra l' Exposició d' un modo que no fa gaire honor á la imparcialitat del colega, tot de un plegat la posa als núvols.

Sense explicar 'l perque d' un cambi tan ràpil.

Aixó podrà no ser informal, segons la interpretació que dongui 'l diari castellari á aquesta paraula.

Pero no deixa en molt bon lloch la serietat d' un diari que creu tenirne una mica.

MODELS DE LA CENTRALISACIÓ ESPANYOLA

Cada dia ¿qué es cada dia? á cada moment l' home que á Espanya deu tractar ab la administració general del Estat, reguladora de la de las provincias y 'ls municipis, te ocasió de desesperarse per fret que sia son temperament.

Per una reforma que sia justa y convenient, deu imposicions injustas y fora de lloch; per cada pas pel comú de la simplificació, deu passos en lo de las complicacions inútils; y, sobre tot, per cada acte de respecte y acatament á la autonomia (?) local ó á la rebregada iniciativa de las regions, deu atachs y deu vexacions dels drets y de las particulars prerrogativas.

Ara ha tocat la tanda als presupostos provincials y la atzegallada es digna de las precedents.

Lo lector imparcial se 'n farà aviat cárrech y abundará segurament en nostra opinió y consegüent disgust.

Disposa l' article 120 de la lley orgánica de provincias que las diputacions provincials deuen redactar, discutir y aprobar llur pressupost ordinari dintre dels quinze primers dias del mes d' Abril, afegint que 'l dia 20 de aquest mes deurán remetre al Ministeri de la Gobernació, per conducta del Gobernador, lo pressupost aprovat pera 'l sol efecte de corretjir las extralimitacions legals, si 'n contingués, é impedir que 's perjudiquin los intereses generals dels pobles.

Tením, donchs, que las Diputacions han degut enguany, com desde que vigeix la lley de 29 d' Agost de 1882, haver format llur pressu-

post durant la primera quinzena d' Abril remetentlo 'l día 20.

Donchs bé: á las que ho han fet ¿sab lo lector que 'ls hi ha succehit? Que 'l pressupost los hi ha sigut retornat. Per què? Perque á la Direcció general d' Administració local se li ha ocorregut publicar uns formularis als quals ordena que s' ajustin dits pressupostos. Y quán han aparegut aqueixos formularis? Han aparegut en la *Gaceta de Madrid* del día 19, es á dir quatre dias després d' aquell en que, per disposició terminant de 'a lley, devian estar ultimat per las respectivas Corporacions provincials y un día avans del en que, segons lo mateix precepte de la lley, devian haverse cursat, sense que hi hagués termes hábils pera cumplir una prevenció (que ni es lley ni real orde sisquera) tota vegada que fins l' endemà ó l' endemà passat ó l' altre, segons las distancias, no havia d' arribar la *Gaceta*, á las Diputacions.

¿Sé vol res més sense solta? ¿Sé poden imaginar propòsits y práctica d' Administració més irritants? ¿Sé vol infracció més manifesta ni més palmaria d' una lley?

Més dihéu mal: no es una lley sola la vulnerada per la arbitrarietat d' un Centre administratiu madrileny. Ab aquesta s' han atropellat igualment la Lley y 'l Reglament de Pressupostos y Contabilitat provincial de 20 de Setembre de 1865, á quals articles y formularis modificats per recents disposicions sobre Contabilitat: han degut forçosament ajustar-se 'ls pressupostos ordinaris d' enguany, com los precedents á fi de posarse en condicions de prosperar.

Altrement, no 's han retornat los aludits pressupostos ordinaris pera 'l prop-vinent any económic á las Diputacions que han cumplir extrictament y no sense vencer grans dificultats, lo seu deber envian-los oportunament; no se 'ls hi han retornat, dihéu, perque contingan extralimitacions. Se 'ls hi han retornat perque no han tingut lo do de pressentir una reforma intempestiva y que, fins no essentho, duptém de que deguessin conformarshi y procedir de manera distinta d' aquella á que han hagut d' atemperarse.

En efecte: ¿desde quán una orde, una senzilla orde d' un Centre directiu, per elevat que sia, pot contradir una lley, quan es bona teoria que ni ordes reals poden impedir l' aplicació de las lleys á que s' oposan?

Pero encara hi ha mes. La modelació emanada de la Direcció general d' Administració local é inserta 'l dia 19 d' Abril pera cumplirse... desde el dia primer del mateix mes, es á dir divuit dias avans en que degueren formarse 'ls pressupostos pera quedar discutits y votats lo dia 15, aqueixa modelació imposada per la sola voluntat d' un Director, es á dir sense las formalitats que podrian cubrir un xich mes sas apariencias revestintla de major autoritat, aqueixa modelació, además d' inoportuna y renyida ab las vigents disposicions legals, conté una série de despropósitos que revelan la poca trassa de qui l' ha dictada.

Comensa per detallarse en cada *Model* las consignacions d' ingresos avans de las relativas á Gastos, lo qual es no sols contrari á las lleys y las bonas prácticas, sino fins al bon sentit que aconsella que 'l Repartiment entre 'ls pobles pera cubrir lo déficit del pressupost provincial sia major ó menor segons lo que degan gastar durant l' any las respectivas Corporacions provincials.

En según lloch, s' exigeix un *Model* completament inútil perquè es repetició amplificada d' una comparació de pressupostos que ja resulta feta avans per Capítuls dels mateixos: defecte en que s' incorra també en lo Resumen que s' imposa en altre *Model* fentho alcansar á articles pressupostats. En cambi 'l model núm. 4 peca per deficiencia en las columnas que prescriu y de las quals no pot resultar la claretat necessaria pera compendrer lo que pertany al pressupost ordinari, al adicional, al extraordinari y 'ls totals de consignacions.

No tenim paciencia pera continuar, y 'ns limitarem á dir per via de complement, que si gros es lo disbarat de pressupostar avans los Ingressos que 'ls Gastos, major encara, en l' esfera del Dret constituït, ho es lo de posar en un dels *Models* DIFERENCIA POR DÉFICIT ja que 'ls pressupostos provincials no son legalment admisibles ni passadors quan no 's presentan nivellats ó ab sobrants. Després d' una *planxa* tan groixuda, serian pàlidas las demás observacions que podriam formular respecte als altres *Models* inclosa la de que sobran conceptes com los de «Ampliació» y «Moviment de fondos ó Suplements» del *Model* núm. 5, que no son objecte del pressupost, devent sols figurar en lo Compte á rendir per la Depositaria.

Basta de citas y comentaris per sintetisar com á *MODEL* d' última hora la centralisació financiera que gravita sobre la Administració re-

gional y de que acaba de donarnos tan gallarda mostra la lliberalíssima Direcció general d' Administració local... madrilenya.

(De *La Renaixensa*.)

À LA PÀTRIA ⁽¹⁾

ODA

À MON AMICH DON PERE LLONCH DE BORRELL

Hermosa Sulamita ¡Catalunya!
qui 'm dés la veu del rossinyol galan
per' refilar en càntichs la grandesa
que 't fa de cobricel, de mantell blau!

Remorejant, pe 'ls cingles corre l' aura
que anima las masías y poblats;
y passa perfumada per la serra,
y, torrentera, baixa fins la vall,
y ufana dona als pins y á las floretas
que naixen al redós d' algun tossal.

Del Pirineu las puntas gegantinas,
murallas son de ferro naturals
que 't donan canticelas, flors y flayres
perque ets la Sulamita dels hispans.

La mar, entre murmuris y besadas,
enjoya de bon ayre rodolan,
las voras de ta platja pintoresca
sebrada de topacis y cristalls:
y si 'l lleó feréstech munta l' ona
que aixeca enorgullida tempestat,
per més que ja s' enfonze terrorífich
ó puge lo coll d' aigua brassejant,
al ser en terra llensa la bravura
als pous de la Senyora, humil esclau.

Riugets que 't fecundisan arreu voltan;
del cingle ja devallan fins al camp,
tas faldas encubreixen d' hermosura,
de flors omplen sempre 'ls caminals
y adornan lo teu front de soberana
com d' una diadema imperial.

¡Que n' ets, que n' ets d' hermosa, Catalunya!
al véuret, baldement fos un estrany,
voldria ser ton fill per dirte "Mare"
y honrarne ab lo bell nom de catalá.

Mil comtes valerosos fan ta gloria
oh Pàtria de valents, sabis y sants;
y al véuret com un pom de flors bonicas
lo jorn que 't visitava en Pere quart,
al sentir de 'n Cabrera (2) "es catalana
la terra que ja 's veu en aquell pla"
exclama ple de goig y d' alegría:
"¡oh terra venturosa de lleals!"

(1) Llegida per son auter en la nit del 3 de Mars, en celebració del aniversari del «Centre Catalá» de Sabadell.

(2) Bernat de Cabrera.

Sos fills de bona sava t' enalteixen
brandant las armas dolsas de la pau,
brandant las quatre barrus en la guerra
que semblan del Altíssim quatre llamps,
y al mon fan sapiguer que ets pron valenta
per batrer fortaleas y murals.

Quan senten aquell crit "¡desperta ferro!"
que 'l sotraqueig de guerra fa mes brau,
los fills de Catalunya s' encoratjan;
y causa tanta por á los alarbs,
que fins la terra dura que 'ls sustenta
tremola al pes de lluyta de titans.

De tú fuig ab horror la Mitja-lluna
llensada del seu trono daltabaix
quan un fili teu (Lepant recorda encara)
d' un colp de sabre va llevarli 'l cap;
y al crit d' esglay ja roda per l' abisme,
que bada la mareja bramulant.

Un monument etern al teu cor s' alsa
que sempre, sempre 't diu "Mare de brans,"
la forma mil agullas y cingleras,
en cada una s' hi veu un pit gegant
que no l' abaten, no, los crits de guerra
ni l' espetech furiós d' un temporal.

Miraulo, com s' aixeca ab ardidesa!
miraulo com s' enlayra 'l Montserrat!
encara retrunyir entre sas concas
lo crit sento potent dels catalans,
quan al francés traydor éls empenyían
fent sega de blat bort, timbas avall.

¡Lo Bruch! com se 'n recordan nostres ávis
de la jornada aquella sens igual!
los somatents dels pobles se desperten,
ressona 'l corn d' alarma pe 'ls espays,
s' aplega á Sampedor la jovenalla
y cap al Bruch fan via... 'ls manresans
y 'ls d' Igualada 'l senten... ¡vinguen armas!
qui no las troba, agafa una destrat
cenyintse per la faixa alguna daga;
y qui no 'n té, ja s' arma d' un boscall.

Hi arriban enardits pe 'l cant de guerra
bandera catalana enarbolant:
y Jesucrist que guia aquell exercit
s' enlayra entremitj d' éls en l' arbre sant,
y á tots dona valor, á tots coratge,
que may sigué vençut tal Capitá.

Y l' áliga francesa que extenia
son vol aterrador com un mal fat,
al veure aquells valents que s' acostavan
los guayta ab ulls de rabia flamejant
¡Allá, minyons!! exclaman, ¡tots son nostres!
¡corremhi per la Pátria, catalans!
¡morím! ¡morím per élia! ¡defensem-la!
del enemich fem trossos quarterars!
Corremhi!... ¡via fora!... ¡muyren! muyren!

rentem ab la llur sanch las nostras mans!...

Y trinxa y destrossa lo que troba
al toç animador d' un redoblant...

las penyas repeteixen tot l' estrépit,
l' estrépit infinit que causa esglay,
las roncás canonadas, crits salvatges,
los càntichs de venjança dels hispans
y 'ls jays! de mort de l' álga francesa
que llensa, ja morintse, 'l darrer clam.

Per sobre las despallas y 'l carnatge
tremolan la bandera 'ls catalans;
y encara 'l terratrémol ressonava
per entre aquellas concas y penyals,
¡victoria! claman, vencedors atletas,
¡victoria! que la Pàtria havem salvat.

¡Ditxosa Catalunya! Pàtria hermosa!
història tens de glòrias eternal;
grandesa s' hi llegeix en temps de guerra,
grandesa s' hi llegeix en temps de pau.
Valenta n' has sigut davant l' Europa,
valenta n' has sigut en alta mar,
y 'l teu nom gloriós se sent encara
per la buidor mes alta dels espays.

Qué hi fa que 'ls altres pobles te motegen!
qué hi fa que t' anomenen "deslleal!"
si tú 'ls hi donas probas de noblesa,
si de virtuts heroicas n' ets mirall;
clourà sas bocas feras la vergonya,
y al mot de "¡Catalunya!" enmutirán.

Ni 'l temps de la celistia que t' enjoya
l' auréola ja may esborrarà;
que al últim cataclisme (1) de l' Espanya
mentres la terra obria 'l gorch badant,
per salvá als infelissos del Mitjdía
s' obrien tots los cors dels catalans.

Oh Pàtria venturosa! Pàtria meva!
camina per la vida celestial;
segueix lo Resplandor dels teus Usatges
que son de llum divina aurífich raig.
Seguimlos sempre, fills de Catalunya,
puig élla 'ns diu ardenta "avant! avant!"

JOSEPH CALONGE PBR. E.

NOVAS

Avuy y demà celebra nostra ciutat la tradicional festa del Aplech, en la qual, segons es costum de tots los anys, son en gran número 'ls forasters que venen á visitarnos contribuint ab sa assistència á son major lluhiment y animació.

Nosaltres desde las columnas d' aquest setmanari los hi donem la mes coral benvinguda á tots quants nos visitin, desitjan los hi sia agradable sa estancia en nostra industriosa ciutat.

(1) Terratrémols d' Andalusia, en 1884.

La *Societat Pajaril Sabadellense* ha repartit lo programa de la festa que acostuma á celebrar tots los anys en la diada del Aplech, en vers catalá.

Nosaltres felicitem á dita Societat per haver adoptat en sos programas nostre hermosa llengua catalana.

‘L *Círculo Sabadellés*, celebrará, segons costum, tres balls extraordinaris pera solemni-sar las festas del Aplech que tindrán lloch demá dilluns á las 2 de la tarde y á 2 quarts d’ onze de la nit y dimars á las 10 de la nit.

La gran companyia de sarsuela del tenor don Joan Prats qu’ actua en los Teatros Principal y Cervantes baix la direcció del celebrat barítono don Agustí Guzman, posará avuy en escena.

Per la tarde en lo Teatro Cervantes la popular sarsuela en 4 actes *Los Madrigales* y per la nit en lo Teatro Principal *Marina*.

Demá dilluns per la tarde *Bocaccio* y per la nit *El Reloj de Lucerna*.

En la funció de la tarde del dilluns á petició de varias personas se repetirá *La Gran Via*.

En lo gran concert matinal que la societat coral *Gelats* celebrará demá dilluns ab motiu de las festas del Aplech en lo Teatro dels *Campos de Recreo*, hi pendrán part, lo celebrat concertista d’ arpa del gran Teatro Liceo, don Pau Navine, l’ aventatjat violoncellista senyor Tormo y la acreditada orquesta Muixins aumentada hasta 20 professors.

En la reunió de segona convocatoria celebrada lo dimars prop passat en aquesta Alcaldía, pera tractar de la arribada que pensa ferse á la Regenta d’ Espanya dat cas que sia un fet sa visita á aquesta ciutat, hi assistiren la major part de las corporacions invitadas nombrantse entre aquestas, una comissió que d’ acort ab l’ Exm. Ajuntament gestionará lo que cregui necessari y convenient porque sia agradable l’ estancia de la Reina en nostra industriosa ciutat.

Nostre particular amich don Joseph Got Anguera, ha tingut la amabilitat d’ obsequiar-nos ab un exemplar del drama en 3 actes y en vers titulat *Muralla de Ferro*, estrenat ab molt favorable éxit en lo Teatro de Novetats en la nit del 15 de Janer del present any.

Dita obra, elegantment impresa en los tallers de don Joan Comas Faura, se troba de venda en las principals llibrerias al preu de 2 peasetas l’ exemplar.

Agrahim l’ envió y nos abstenem de ocuparnos en per haverho fet ja á son degut temps.

Sanch per sanch, monólech en un acte y en vers de nostre compatrici don Pere Martí y Peydro estrenat lo passat diumenge en lo Teatro Parrenyo, obtingué un éxit mes que favorable demostrant en aquesta sa primera producció lo senyor Martí, tenir excelents dots d’ autor dramátich lo qual nos fa esperar veurerlo aplaudit en altres ocasions com en lo passat diumenge per altres novas produccions.

Per avuy basta lo dit, esperant la ocasió de poguer llegir ab detenció la esmentada obra y ferne ab fonament de causa la favorable crítica de que la creyem mereixedora.

Lo senyor Griera, perquí l’ autor escrigué lo monólech en qüestió, l’ interpretá bé mereixent los aplausos de la concurrencia.

Nosaltres felicitem al novell autor senyor Martí desitjantli molts triufos en la difícil tasca comensada.

Després de una llarga y penosa malaltia en la matinada del passat divendres passà á millor vida la virtuosa senyora donya Eularia Camps, esposa de nostre particular amic don Zenón Corominas. (D. E. P.)

Rebi lo senyor Corominas y demás atribulada familia, nostre mes sentit pesam per la irreparable pèrdua que acaba d' experimentar.

Hem rebut lo tomo IV, cuadern núm. 26, corresponent al 25 d' Abril de la *Revista LA ESPANYA REGIONAL* qual contingut sumari es altament escullit.

Avuy á dos quarts de quatre en punt de la tarde tindrà lloch en la *Academia Calasancia* de las Escolas Pías, la Festa Literari-musical que acostuma celebrar tots los anys en aquest mes de Maig.

Vegis lo escullit del Programa:

PRIMERA PART

1. Sinfonía, *Semiramis*, á piano y armonium.
2. Poesía, *Himno á la fé*, per don Blas Ballrribera.
3. Discurs, *Influencia de la industria en el engrandecimiento de los estados*, (apuntes), per don Joaquim Codina.
4. Poesía francesa, *Modèle de foi*, per don Antoni Labal.
5. *Jesús Nasareth*, á piano, armonium, violi y violoncello.
6. Poesía castellana, *Infancia de San José de Calasanz*, per don Francisco Llonch.
7. Discurs, *Escultura y pintura*, per don Eugeni Puig Sardá.
8. Oda llatina, *De Nativitate Domini*.
9. *Ave María*, cantada per don Joan Capmany, á cuartet.
10. Poesía inglesa, per un soci de la Academia Calasancia de Barcelona.
11. Egloga catalana, *A la Nativitat del Senyor*, per don Joan Wera, don Pau Xirri-nachs, don Agustí Lloch y don Lluís Llonch.
12. *Matilde*, á cuartet.

SEGONA PART

1. *Faust*, á cuartet.
2. Discurs, per don Martí Trias.
3. Poesía castellana, *Los dos hermanos*, (históric), per don Joan Vivé.
4. Poesía catalana, *Tot pujant la montanya de Montserrat*, per don Salvador Saus.
5. Plegaria, *A María*, lletra de don Anton de P. Capmany y música del mestre don Joseph Pujol, cantada per don Joan Capmany.
6. Poesía francesa, *L'innocence* per don Joseph Llobet.
7. Discurs, *Economía política y Libre cambio* de don Eudalt Vivé, per don Manel Ribot y Serra.
8. Poesía vasca, *Montserratco Amavirginiauetzat*, per don Joseph M.ª Unceta.
9. *Adoremus*, á cuartet.
10. Poesía castellana, *Los dos proscritos*, per don Rafel Roig.
11. Poesía catalana, *Per ma Pàtria*, per don Joan Capmany.
12. Discurs, *Influencia de la Escuela Pía en Sabadell*, per don Joseph Mir.

13. *Himno final*, composició del acreditat professor del Col·legi don Joseph Plans, cantat per deixebles del col·legi.

Las pessos de música serán executadas per los senyors don Joseph García, violoncello; don Pere Solana, violí; don Joseph de Calasanz Quer y don Joan Gorina, piano y don Joseph Plans, mestre de música del Col·legi, Armonium.

No tenim cap dupte que 'l saló d' exámens de las Escuelas Pías se veurá avuy molt concorregut donada la importancia d' aquesta festa.

Procedent de Marsella, ahont resideix habitualment, se troba á Barcelona per pochs dias, lo celebrat novelista catalá, don Joseph Piu y Soler, autor de la magnífica obra *La Familia dels Garrigas*.

Un dels espectacles que mes cridarán la atenció indudablement, durant lo período dels festeigs que 's preparen pera solemnisar l' acte de la obertura del certámen internacional, es la artística cabalgata, de qual direcció s' ha encarregat l' il·lustrat dibuixant don Joseph Lluís Pellicer.

En la nit del primer de Juny recorrerà la cabalgata històrich alegòrica los principals carrers de la capital y 'l passar per lo monument erigit á la memoria del il·lustre navegant Colón, depositará varias coronas.

En la cabalgata 's veurán las cinch parts del mon; trobantse Europa, Asia, Africa, América y Oceanía, representadas per altrás tantas carrossas, seguint á aquestas altra mes petita que será Espanya, portant en la part alta de la mateixa una figura colosal, símbol de la matrona clàssica.

Darrera d' aquesta anirà la carrossa militar á la qual seguirán jinets ab trajos alusius y 'ls soldats dels diferents cossos de la guarnició.

La comitiva sortirà dels cuartels pròxims á la Exposició y 's disoldrà en la plassa de Tetuan, després d' haver recorregut l' itinerari que 's fixará oportunament.

S' ha iniciat la idea entre alguns barcelonins de crear una Companyia de sugurs contra las quiebras ab sucursals en totas las capitals y poblacions importants d' Espanya, la que seria, sens dupte, no sols la primer en son género en nostre país, sino també en l' extranger.

Sembla que 'l pensament lo va á portar á cap una Societat anònima que ja conta ab personas de respectabilitat en lo comers y en lo foro. Lo capital será de 50 milions de pessetas, representant per accions de 500 pessetas que devengaran un petit interés. Son objecte será garantir los capitals contra las suspensió de pago y quiebras fortuitas ó fraudulentas impedir en lo pssible aquestos desastres per medi de la associació, y exercir totas las accions jurídicas que competeixin al acreedor contra 'l deutor.

Se troban ja completament acabadas, las estàtues en bronze que deuen colocarse á la entrada y sortida del Saló de Sant Joan y que representan al pintor Viladomat, del escultor senyor Tassó; al cronista catalá Desclos, del senyor Fòixá; al primer comte de Barcelona Jofre lo Pelós, del senyor don Venanci Vallmitjana; lo conseller Cassanova, ferit y apoyantse en la bandera de Santa Eulària, defensant nostra independència en las barrriadas del Portal Nou, del senyor Novas; al canonge Albert, del senyor Vilanova; l' arquitecte Fabre, del senyor Carbonell; y 'l comte Berenguer III, del senyor Llimona. Totas

ellas, perfectament modeladas y fosaş ab puecritut, honran en alt grau l' art y l' industria. L' entonació es de bronze vell molt agradable, poguentse apreciar nets, tots los detalls de sa execució.

En vista de que 'l cos d' adjunts es molt mes numerós que de costum y creyentse insuficient pera celebrar los Jochs Florals d' aquest any la Sala de Llotja, hi ha intent de utilitzar pera dit acte, lo gran saló del Palau de Bellas Arts quals obras están á punt de terminarse:

De La Renaixensa.

Ahir vespre rebérem lo següent telégrama:

"Madrid, 10, á las 11'30 del matí.—La "Academia Espanyola" ha adjudicat lo premi de la Reyna Regent á Soler per la *Batalla de Reynas*.—Melcior de Palau."

Nosaltres que ab tanta fermesa censurém tot lo que 's fa á Madrid contra Catalunya, no hem de escatimar avuy nostres elogis á la Academia espanyola que ha fet justícia á nostre popular autor dramátich don Frederich Soler, reconeixent que la seva obra *Batalla de Reynas* mereix la recompensa de mil duros corresponents al any 1887 que la Reyna Regent destina cada any, al autor de la mellor producció dramática en lo mateix any estrenada y que 's presentí á dita academia obtan á premi.

L' obra del senyor Soler va ser estrenada á principis del any passat.

Lo felicitém per tan merescuda distinció y ab ell felicitém á las lletres catalanas.

SECCIÓ DE ANUNCIS

TRES TARTANAS NOVAS

PERA VENDRE

Dirigirse al guarnicioner Joseph Cuadros, carrer de Sant Joan.

PERA 'LS MONTE-PIOS

Papeletas de cobro á 7, 8 y 9 rals milé, segons la classe del paper. 400 Estats, 80 rals; 1,000 Reglaments á 16 páginas, 35, 40 y 50 pesetas, segons la classe del paper.

Imprempta de J. Comas, Capmany, 18.—Sabadell

ENCUADERNAGIONS BARATÍSSIMAS

Se fan de totas classes y preus, Ilustracions y Obras de lujo, Novelas, etc., etc. Los llibres se entregan á las 48 horas de encarregats.

CAPMANY, 18.—SABADELL

FABRICA LA MES ANTIGA

DE

TOTA CLASE D'EYNAS DE TALL Y DE AGRICULTOR

Cuynas econòmiques de tots tamanys y sistemes, baterías de ferro estanyat y de porcelana, pessas de ferro, fogons de tots tamanys y de diferents classes, etc., etc.

També s' adoban cuynas velles y demés accessoris.

GRAN DIPÓSIT DE CARBÓ DE S. JOAN Y DE COK

DE

GRAUPERA GERMANS

PEDREGAR, NÚMS. 15 Y 18.—SABADELL

ANTIGA CASA TARRAL-LA

AVIS AL PÚBLICH

Lo taller de ENCUADERNACIONS y OBGETES DE ESCRIP-
TORI se ha trasladat de la RAMBLA, NÚM. 70, al

Carrer de Capmany, núm. 18, Imprempta

JOSEPH PUIG

Gran dipòsit de licors, vins y champagnes de totes classes á preus de fàbrica.

Rambla, 223 y 225.—SABADELL

ORTOGRAFIA CATALANA

Ó BREUS DOCUMENTS

PERA ESCRIURER CORRECTAMENT NOSTRA LLENGUA

PER

LLORENS PORTET

Preu: 2 rals

Se ven en lo Centre de Suscripcions de Llorens Lladó, Sant Pau, 4.—Sabadell.
A Barcelona 's ven en la llibreria de Eudalt Puig, Plassa Nova.

Imprempta y Encuadernacions de Joan Comas Faura, carrer de Capmany 18.—SABADELL